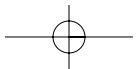
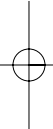
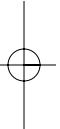
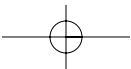
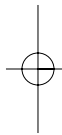
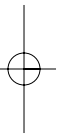
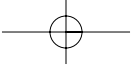
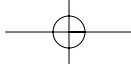

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

Δομή Εργασίας

2.1. ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

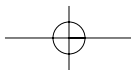
Κάθε εργασία περνά από ορισμένα στάδια πριν φτάσει στη βιβλιοθήκη. Τα στάδια αυτά, που αποτελούν και την εξελικτική πορεία της εργασίας, δεν τα γνωρίζει ποτέ ο αναγνώστης ο οποίος έχει μπροστά ένα ολοκληρωμένο έργο. Έτσι, μέχρι την τελική της μορφή, μια εργασία τροποποιείται και βελτιώνεται συνέχεια.

Σε μια διπλωματική εργασία, τα προκαταρκτικά στοιχεία είναι κοινά. Αυτά όμως που αναφέρονται στο κύριο μέρος, μπορούν να τροποποιηθούν ανάλογα με το γνωστικό αντικείμενο και το θέμα το οποίο διαπραγματεύονται. Παρόλο που σε γενικές γραμμές δεν υπάρχουν μεγάλες διαφορές στη δομή μιας εργασίας, οφείλουμε να ομολογήσουμε ότι στο βιβλίο αυτό αναφερόμαστε πιο εκτεταμένα στη μορφή μιας ερευνητικής εργασίας.

Η δομή του κύριου μέρους μιας εργασίας που αναφέρεται στην ιστορία ή στην φιλοσοφία της φυσικής αγωγής επόμενο είναι να ακολουθεί κάποιο άλλο πρότυπο. Θέματα λαογραφίας, δημοτικών χωρών καθώς επίσης θέματα οργάνωσης και διοίκησης ή αθλητικής κοινωνιολογίας μπορεί να απαιτούν ειδική προσέγγιση. Σε τέτοιου είδους θέματα είναι καθοριστική η παρέμβαση του επιβλέποντα καθηγητή. Από το εξώφυλλο ως την τελευταία σελίδα, η διπλωματική εργασία έχει μια προκαθορισμένη δομή που οφείλει να γνωρίζει πολύ καλά τόσο ο επιβλέπων όσο και ο τελειόφοιτος που τη γράφει.

Η δομή της εργασίας δεν βοηθά μόνο τον τελειόφοιτο να διατυπώσει τη σκέψη του καθαρά και κατανοητά, αλλά και τον αναγνώστη όταν αναζητά κάποια πληροφορία. Η αλληλουχία και το περιεχόμενο μιας εργασίας ταξινομείται και παρουσιάζεται σύμφωνα με το παρακάτω πρότυπο:

- Σελίδα τίτλου
- Αφιέρωση (προαιρετική)
- Περίληψη
- Περίληψη στην αγγλική γλώσσα (Abstract)
- Πρόλογος (προαιρετικός), με ευχαριστίες, κ.τ.λ
- Κατάλογος περιεχομένων
- Κατάλογος πινάκων
- Κατάλογος σχημάτων
- Κατάλογος συντομογραφιών
- Κατάλογος συμβόλων

Σελίδα τίτλου: Στη σελίδα αυτή καταγράφεται ο τίτλος της εργασίας, πληροφορίες για το ίδρυμα ή το πανεπιστήμιο, τη σχολή, το τμήμα, τη χρονολογία, το όνομα και ο αριθμός ειδικού μητρώου (ΑΕΜ) του φοιτητή που έγραψε την εργασία. Για λόγους αισθητικής, τα στοιχεία αυτά πρέπει να γραφούν συμμετρικά και σύμφωνα με το υπόδειγμα που παρατίθεται στο Παράρτημα (Υπόδειγμα Ι). Χαρακτηριστικά, στη σελίδα του τίτλου της διπλωματικής αναφέρονται:

- το όνομα του ιδρύματος και του τμήματος
- ο τίτλος της εργασίας
- το ονοματεπώνυμο του συγγραφέα και το ΑΕΜ
- η ονομασία του τμήματος στο οποίο υποβάλλεται η εργασία
- το ονοματεπώνυμο του επιβλέποντα καθηγητή
- η πόλη, ο μήνας και το έτος παρουσίασης της εργασίας

Τίτλος εργασίας: Ο τίτλος της εργασίας πρέπει να είναι σαφής, περιεκτικός και ταυτόχρονα επεξηγηματικός. Πρέπει να περιγράφει συνοπτικά το περιεχόμενο της εργασίας, αποφεύγοντας τις γενικότητες. Η επιλογή των λέξεων και των εκφράσεων πρέπει να είναι τέτοια ώστε να οδηγεί τον αναγνώστη με σιγουριά στα στοιχεία που αναζητά σε κάποια συγκεκριμένη μελέτη.

Για παράδειγμα μια εργασία με τίτλο:

“Οι Αθλητικοί Αγώνες και το Ολυμπιακό Πνεύμα” δεν προσδιορίζει στον αναγνώστη αν πρόκειται για τους αρχαίους ή τους σύγχρονους ολυμπιακούς αγώνες.

Όταν η εργασία πάρει τον τίτλο:

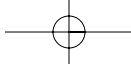
“Οι Σύγχρονοι Ολυμπιακοί Αγώνες και το Ολυμπιακό Πνεύμα” προσφέρει μια λύση στο παραπάνω πρόβλημα αλλά δεν προσδιορίζει αν ο συγγραφέας ασχολείται με τα θετικά: συναδέλφωση, άμιλλα, ειρήνη ή τα αρνητικά: εκμετάλλευση, φθορά.

Όταν ο τίτλος της εργασίας γίνει:

“Οι Σύγχρονοι Ολυμπιακοί αγώνες και η φθορά του Ολυμπιακού Πνεύματος” τότε ο αναγνώστης γνωρίζει ότι το θέμα διαπραγματεύεται τη φθορά του ολυμπιακού πνεύματος αλλά δεν ξέρει αν αυτή μελετάται από ιστορική ή κοινωνική σκοπιά ούτε αν προέρχεται από πολιτικά ή οικονομικά συμφέροντα.

Όταν, τέλος ο τίτλος πάρει τη μορφή:

“Η εμπορευματοποίηση των Σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων και η φθορά του Ολυμπιακού Πνεύματος” τότε ο συγγραφέας προσδιορίζει

και τα αίτια της φθοράς, χωρίς να δημιουργεί ερωτηματικά στον αναγνώστη που ενδιαφέρεται για την κοινωνική άποψη του θέματος.

Με ένα γενικόλογό τίτλο υπάρχει περίπτωση να απογοητεύσουμε πολλούς αναγνώστες.

Ένας ιστορικός για παράδειγμα δε θα εύρισκε κανένα ενδιαφέρον σε μια εργασία που θα είχε έναν από τους δυο πρώτους τίτλους αλλά θα επεξεργαζόταν το θέμα σύμφωνα με τον τελευταίο. Από την άλλη, δε θα μπορούσε να ελκύσει έναν κοινωνιολόγο ή έναν οικονομολόγο που πασχίζει να βρει ορισμένα στοιχεία για τους ολυμπιακούς αγώνες.

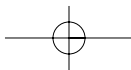
Περίληψη: Συνήθως η περίληψη διατυπώνεται μέσα σε 20 γραμμές περίπου (250 λέξεις περίπου). Περιγράφει συνοπτικά το σκοπό της μελέτης, τα προβλήματα που εξετάστηκαν, τη μέθοδο και τη διαδικασία που χρησιμοποιήθηκε για την επίλυση των προβλημάτων, τα πιο σημαντικά αποτελέσματα και τέλος τα συμπεράσματα της μελέτης. Η περίληψη αναφέρεται συνοπτικά σε όλα τα θέματα που μας απασχόλησαν κατά το γράψιμο της μελέτης. Γράφεται στο τέλος αφού ολοκληρωθεί η μελέτη και αποτελεί μια λιτή και απέρριπτη συμπύκνωση της όλης εργασίας.

Η περίληψη θα πρέπει να είναι:

- Ακριβής και περιεκτική ώστε να φαίνεται ο σκοπός και το περιεχόμενο της έρευνας.
- Αυτόνομη, δηλαδή να περιγράφει όλα τα τμήματα της έρευνας (σκοπός, μεθοδολογία, αποτελέσματα, συμπεράσματα). Την ελληνική περίληψη θα πρέπει να ακολουθεί, σε ξεχωριστή σελίδα, η περίληψη στην αγγλική γλώσσα.
- Στο τέλος της περιλήψης αναγράφονται οι λέξεις-κλειδιά, οι οποίες δεν πρέπει να ξεπερνούν τις πέντε σε αριθμό.

Αφιέρωση και ευχαριστίες: Οι σελίδες αυτές είναι προαιρετικές. Ο τελειόφοιτος κρίνει αν θέλει να κάνει αφιέρωση. Σε περίπτωση που αποφασίσει κάτι τέτοιο, θα χρησιμοποιήσει μια ολόκληρη σελίδα για το σκοπό αυτό. Επίσης αν θέλει σε μια άλλη σελίδα με επικεφαλίδα ευχαριστίες μπορεί να ευχαριστήσει όσους τον βοήθησαν υλικά ή ηθικά ή του συμπαραστάθηκαν συμβουλευτικά στο έργο του.

Πίνακας περιεχομένων: Ο πίνακας των περιεχομένων πρέπει να περιλαμβάνει τα μέρη ή τα κεφαλαία καθώς και κάθε σημαντική υποδιαίρεση κεφαλαίου παρουσιάζοντας αντίστοιχα για το καθένα το νούμερο της σελίδας. Για παράδειγμα το 3.4. μπορεί να υποδεικνύει το τέταρτο υπο-

κεφάλαιο του τρίτου κεφαλαίου. Επίσης, το 3.4.2. θα μπορούσε να υποδεικνύει τη δεύτερη ενότητα από το τέταρτο υποκεφάλαιο του τρίτου κεφαλαίου. Ο συμβολισμός αυτού του τύπου, αν και δεν είναι ο μοναδικός, θεωρείται εύχρηστος για τις πτυχιακές εργασίες και τις διατριβές. Πιο συγκεκριμένα τα περιεχόμενα περιγράφουν:

- Το σκελετό και τη συνθετική παρουσίαση της εργασίας.
- Τις εισαγωγικές σελίδες της εργασίας αριθμημένες με λατινικούς αριθμούς.
- Τις υπόλοιπες σελίδες αριθμημένες με αραβικούς αριθμούς αρχίζοντας από την εισαγωγή.
- Τις σελίδες και τους τίτλους κεφαλαίων, υποκεφαλαίων και ενοτήτων.
- Τις σελίδες της βιβλιογραφίας και του παραρτήματος.

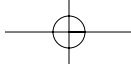
Κατάλογος πινάκων, σχημάτων και εικόνων: Οι εισαγωγικές σελίδες που αριθμούνται με λατινικούς αριθμούς στην επάνω δεξιά πλευρά, περιλαμβάνουν επίσης τρεις χωριστούς καταλόγους, τον κατάλογο πινάκων, τον κατάλογο σχημάτων (γραφικών παραστάσεων) και εικόνων. Στους καταλόγους αυτούς αναφέρεται η σειρά με την οποία εμφανίζονται οι πίνακες, τα σχήματα και οι εικόνες (αν υπάρχουν), ο τίτλος κάθε πίνακα και η λεζάντα κάθε σχήματος και εικόνας μαζί με την αντίστοιχη σελίδα στην οποία βρίσκονται μέσα στο κείμενο. Μερικές φορές και ανάλογα με την εργασία παρουσιάζεται και πίνακας συντομογραφιών.

Κύριο μέρος

Το κυρίως κείμενο θα πρέπει να περιλαμβάνει τις εξής ενότητες:

1. Εισαγωγή, στην οποία:

- Το κείμενο αρχίζει χωρίς τη λέξη "Εισαγωγή" αλλά με τον τίτλο της έρευνας ως κεντρική επικεφαλίδα.
- Παρουσιάζεται το πρόβλημα και η ερευνητική προσέγγιση.
- Γίνεται μια σύντομη ανασκόπηση της βιβλιογραφίας που σχετίζεται με το πρόβλημα.
- Καταλήγει στις πιο σχετικές με το θέμα της εργασίας έρευνες.
- Γίνεται μια αναφορά στον προβληματισμό και τη σημασία της έρευνας.
- Καταλήγει με το σκοπό, όπου σε 4-5 σειρές αναφέρονται με ακρίβεια οι στόχοι της συγκεκριμένης έρευνας.
- Γράφονται οι ερευνητικές και μηδενικές υποθέσεις της έρευνας.
- Στο τέλος αυτού του κεφαλαίου αναφέρονται οι περιορισμοί και οι οριοθετήσεις της έρευνας. Επίσης, παραθέτονται οι θεωρητικοί και λειτουργικοί ορισμοί της σημαντικότερης ορολογίας.

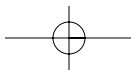
Σκοπός της εισαγωγής είναι να δώσει το περίγραμμα των γενικών και ειδικών προβλημάτων της μελέτης καθιερώνοντας ταυτόχρονα και τα όριά της. Ο καθορισμός της μελέτης πρέπει να βασίζεται θεωρητικά και σε άλλες παρόμοιες εργασίες, που κρίνεται σκόπιμο να αναφερθούν για να υποστηρίξουν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για τη διεξαγωγή της εργασίας. Το πρόβλημα που θα εξετασθεί πρέπει να τοποθετηθεί μέσα σε κάποιο θεωρητικό πλαίσιο, το οποίο θα προσανατολίζει και θα πείθει τον αναγνώστη για τη σημαντικότητα και την ορθολογιστικότητα του.

Στην εισαγωγή γίνεται γνωστό το περιεχόμενο της μελέτης, η προσφορά που έχει στην επιστήμη, στον κλάδο και στην κοινωνία γενικότερα. Σχετικά με την περίπτωση της διπλωματικής εργασίας, καλό είναι να γίνεται μια εκτεταμένη αναφορά στη βιβλιογραφία η οποία θα καλύπτει με θεωρητικές γνώσεις όλες τις παραμέτρους που αναφέρονται στον τίτλο και στο σκοπό της μελέτης. Το μέρος αυτό μπορεί να αναπτυχθεί και σε χωριστό κεφάλαιο ως ανασκόπηση της βιβλιογραφίας.

Σκοπός της εργασίας: Μετά από την εισαγωγή του θέματος ακολουθεί ο σκοπός της εργασίας ο οποίος έρχεται ως φυσιολογική εξέλιξη των προβληματισμών που αναφέρθηκαν στην εισαγωγή. Η διατύπωση του σκοπού της εργασίας πρέπει να είναι σαφής και συγκεκριμένη. Ο σκοπός αποτελεί τον οδηγό και θέτει τα πλαίσια μέσα στα οποία θα κινηθεί η εργασία.

2. Ανασκόπηση της βιβλιογραφίας: Το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει μια εκτενή παρουσίαση της σχετικής βιβλιογραφίας. Σύμφωνα με τον οδηγό γραφής διπλωματικής εργασίας θα πρέπει:

- Κατά την περιγραφή παλαιότερων ερευνών, να μη γίνεται λεπτομερής αναφορά.
- Να δίνεται έμφαση στα σχετικά ευρήματα, στα σχετικά μεθοδολογικά θέματα και στα σημαντικότερα συμπεράσματα.
- Να υπάρχει μια λογική συνέχεια ανάμεσα στις παλαιότερες και στις νεότερες έρευνες καθώς και ανάμεσα σε έρευνες με διαφορετική θεωρητική και εννοιολογική βάση.
- Να αναπτύσσεται το πρόβλημα έτσι ώστε να μπορεί να γίνει κατανοητό από το ευρύ επιστημονικό κοινό και όχι μόνο από τους πολύ ειδικούς.
- Να υπάρχει μια αντικειμενική κριτική στάση απέναντι στις έρευνες και τα αμφιλεγόμενα συμπεράσματα να αντιμετωπίζονται με δίκαιο τρόπο.

3. Μεθοδολογία: Στο κεφάλαιο αυτό της εργασίας αναφέρονται με λεπτομέρεια οι μέθοδοι και οι διαδικασίες που χρησιμοποιήθηκαν για να πραγματοποιηθεί η μελέτη. Η μεθοδολογία πρέπει να είναι διατυπωμένη με τέτοιο τρόπο ώστε να παρέχει τη δυνατότητα σε οποιοδήποτε ειδικό να επαναλάβει με κάθε λεπτομέρεια μια παρόμοια μελέτη.

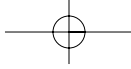
Κατά συνέπεια, για κάθε στοιχείο, που αναφέρεται στο βασικό σκοπό της μελέτης, καθώς και για κάθε δευτερεύον πρόβλημα που διατυπώθηκε στην εισαγωγή, πρέπει να διευκρινιστεί η μέθοδος και η διαδικασία που χρησιμοποιήθηκε για να δώσει απαντήσεις στις υποθέσεις και στο διερευνούμενο πρόβλημα. Η μεθοδολογία των ερευνητικών εργασιών που σχετίζονται με τη Φυσική Αγωγή πρέπει να περιλαμβάνει τα παρακάτω στοιχεία:

- δοκιμαζόμενοι και επιλογή των δοκιμαζόμενων
- πρόγραμμα ή διαδικασία που ακολούθησαν οι δοκιμαζόμενοι
- όργανα και διαδικασία συλλογής των δεδομένων
- επεξεργασία και ανάλυση των δεδομένων

Αυτή η προσέγγιση βέβαια, εξαρτάται από την επιλογή της κατάλληλης μεθόδου για κάθε έρευνα και τον τρόπο διερεύνησης του προβλήματος. Η προσέγγιση αυτή δεν ισχύει για ιστορικές και φιλοσοφικές μελέτες στη φυσική αγωγή και τον αθλητισμό.

Δείγμα: Τα κριτήρια για την επιλογή των δοκιμαζόμενων πρέπει να διατυπωθούν με ακρίβεια: αριθμός δοκιμαζόμενων, φύλο, ηλικία, σωματομετρικά ή διάφορα άλλα χαρακτηριστικά, πιθανή συμμετοχή σε αθλητικές δραστηριότητες. Σημαντικό είναι επίσης να αναφερθεί ο πληθυσμός από τον οποίο έγινε η επιλογή του δείγματος για τη μελέτη (μαθητές δημοτικού ή γυμνασίου, φοιτητές, αθλητές, υπάλληλοι, ιπτάμενοι, κ.λ.π.). Αν υπάρχουν διαφορετικές ομάδες να διευκρινιστεί η χρήση κάθε ομάδας καθώς και η ομάδα ελέγχου, αν πρόκειται να συγκριθούν ή να καθιερωθούν καινούργια συστήματα.

Διαδικασία συλλογής των δεδομένων: Σε κάθε πειραματική μελέτη υπάρχει μια «πειραματική διαδικασία» που ακολουθείται από τους δοκιμαζόμενους. Στην περίπτωση αυτή ο αναγνώστης πρέπει να γνωρίζει όλες τις λεπτομέρειες για την εφαρμογή της πειραματικής αγωγής. Αν είναι απλά μια αξιολόγηση να αναφερθεί μόνο η μέθοδος. Προσοχή πρέπει να δοθεί στον έλεγχο ανεπιθύμητων παραμέτρων που επηρεάζουν τα αποτελέσματα μιας μελέτης, όπως το φυσικό περιβάλλον όπου γίνεται η δοκιμασία, η ψυχολογική κατάσταση των δοκιμαζόμενων, η αλληλουχία της διαδικασίας, η καταλληλότητα της μέτρησης κ.τ.λ. Σχετικά με τη συλλογή των δεδομένων, πρέπει να διευκρινιστούν καθαρά οι συν-

θήκες δοκιμασίας. Για παράδειγμα, η θερμοκρασία του περιβάλλοντος, η ακρίβεια της μέτρησης, η διάρκεια και η χρονική στιγμή εφόσον επηρεάζει τη μέτρηση, καθώς και οι εμπειρίες που πιθανά είχε ο ερευνητής. Με δυο λόγια πρέπει να δοθεί κάθε λεπτομέρεια παρέχοντας τη δυνατότητα σε κάποιον άλλο να επαναλάβει μια παρόμοια μελέτη.

Περιγραφή των δοκιμασιών: Αναλυτική περιγραφή των δοκιμασιών και δείκτες αξιοπιστίας και εγκυρότητας (όπου αυτό απαιτείται).

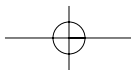
Περιγραφή των οργάνων: Στο σημείο αυτό ο συγγραφέας οφείλει να αναφέρει τα όργανα που χρησιμοποιήθηκαν για τις μετρήσεις, τα πιθανά ερωτηματολόγια και οι διαφορετικές κλίμακες καθώς επίσης και κάθε τροποποίηση που πιθανό να έγινε στα μέσα αυτά.

Στατιστική ανάλυση: Αναφέρονται ποιες στατιστικές μέθοδοι χρησιμοποιήθηκαν για την ανάλυση των δεδομένων. Ποιες ήταν οι ανεξάρτητες μεταβλητές (π.χ. ομάδες), οι εξαρτημένες (π.χ. οι επιδόσεις), είδος της στατιστικής διαδικασίας. Περιγράφοντας την επεξεργασία και την ανάλυση των δεδομένων παρέχουμε πληροφορίες για τον τρόπο της στατιστικής επεξεργασίας των ευρημάτων. Θα χρησιμοποιηθεί μόνο περιγραφική στατιστική με τη μέση τιμή και την τυπική απόκλιση; Θα ανάλυσουμε τα δεδομένα με τη μέθοδο του t-test για να βρούμε τη διαφορά του συντελεστή συσχέτισης ή για να βρούμε τη συγγένεια που υπάρχει μεταξύ των μεταβλητών της μελέτης; Η επεξεργασία αυτή έχει σχέση με το σκοπό και τις υποθέσεις της μελέτης που αναφέρθηκαν στο πρώτο μέρος καθώς και με τα αποτελέσματα που θα αναφερθούν παρακάτω.

4. Αποτελέσματα: Στο κεφάλαιο αυτό της εργασίας παρουσιάζονται τα ευρήματα της έρευνας με ένα λογικό και ενδιαφέροντα τρόπο. Πρέπει να υπάρξει αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και να δοθεί προτεραιότητα στις παραμέτρους που αναφέρονται στο σκοπό της μελέτης. Κάθε σχόλιο στα ευρήματα περιπτύχει, δεδομένου ότι αυτά θα σχολιαστούν στη συζήτηση. Με λίγα λόγια, τα αποτελέσματα, τα οποία είναι απόρροια της στατιστικής επεξεργασίας παρουσιάζονται πιο συνοπτικά και παραστατικά με:

- τους πίνακες των δεδομένων και της στατιστικής ανάλυσης
- τις γραφικές παραστάσεις των ευρημάτων
- την ανάλυση και συσχέτιση των ευρημάτων σύμφωνα με τις υποθέσεις που διερευνήθηκαν.

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων στο κείμενο, οι πίνακες και οι γραφικές παραστάσεις δεν πρέπει να επαναλαμβάνονται ή να υπερκαλύπτονται μεταξύ τους, αλλά να αλληλοσυμπληρώνονται.

Στην παρουσίαση των στατιστικών αποτελεσμάτων θα πρέπει να γίνεται περιγραφή των στατιστικών αναλύσεων για κάθε μία από τις μηδενικές υποθέσεις (π.χ. χρησιμοποιήθηκε η ανάλυση διακύμανσης ANOVA για να απορρίψουμε ή να αποδεχθούμε τη μηδενική υπόθεση αριθμός 3). Στην περίπτωση των δεικτών και των βαθμών ελευθερίας τους αναγράφουμε μέσα στο κείμενο με τον ακόλουθο τρόπο: $F_{(5,150)} = 5.75$, $p > .05$.

Πίνακες και σχήματα: Οι πίνακες και τα σχήματα παρέχουν πληροφορίες που πλουτίζουν το περιεχόμενο μιας επιστημονικής εργασίας. Οι πληροφορίες αυτές συμπληρώνουν το κείμενο αλλά δεν πρέπει να επαναλαμβάνονται μέσα σε αυτό. Αν περιγράψουμε τα πάντα σχετικά με έναν πίνακα τότε δε χρειάζεται να προβούμε και σε πρόσθετο κόπο για να τον κάνουμε. Το ίδιο ισχύει και για τα σχήματα της εργασίας. Μια στεγνή αναφορά ωστόσο δεν αρκεί, ο συγγραφέας οφείλει να προβάλλει τα πιο σημαντικά δεδομένα και να καθοδηγήσει τον αναγνώστη στα πιο ενδιαφέροντα σημεία ή ευρήματα που παρουσιάζει ένας πίνακας ή μια γραφική παράσταση.

Η αρίθμηση των πινάκων ή των σχημάτων γίνεται σύμφωνα με τη σειρά που εμφανίζονται μέσα στο κείμενο. Οι πίνακες και τα σχήματα σε μια διπλωματική εργασία ή μια διατριβή τοποθετούνται στο μέρος εκείνο που αναφέρονται για πρώτη φορά. Εκφράσεις όπως: *στον παρακάτω πίνακα ή στο σχήμα που ακολουθεί δεν επιτρέπονται*.

Η διατύπωση για κάθε σχετική αναφορά μέσα στο κείμενο γίνεται συγκεκριμένα με το νούμερο που αντιστοιχεί σε κάθε πίνακα ή σε κάθε σχήμα (π.χ. στον Πίνακα 4 ή στο Σχήμα 3). Επίσης, σχετική αναφορά μπορεί να γίνει και σε οποιοδήποτε μέρος του κειμένου καθώς και μέσα σε παρένθεση στο τέλος μιας ολοκληρωμένης πρότασης.

Πως γίνεται ένας πίνακας: Οι πίνακες συνήθως παρουσιάζουν δεδομένα, υπάρχει όμως και η περίπτωση να περιέχουν λέξεις για μια ποιοτική ή συγκριτική παρουσίαση του θέματος. Χρειάζεται προσοχή και δημιουργικότητα για να κάνουμε έναν πίνακα ο οποίος θα παρουσιάζει ξεκάθαρα τα δεδομένα μας και δε θα προκαλεί σύγχυση. Αν θέλουμε για παράδειγμα να προβάλλουμε συγκριτικά δεδομένα, οι στήλες του πίνακα πρέπει να παρουσιάζουν αντιστοιχία, χωρίς να παρεμβάλλονται άλλες πληροφορίες ενδιάμεσα ώστε να διαβάζονται εύκολα. Να αποφεύγουμε τους πίνακες οι οποίοι για να διαβαστούν, αναγκάζουν τον αναγνώστη να γυρίσει στα πλάγια την εργασία πράγμα όχι και τόσο ευχάριστο. Οι πίνακες πρέπει να έχουν μια ομοιογένεια τόσο στην εμφάνιση όσο και στην ορολογία και να μην περιέχουν δεδομένα που έχουν παρουσιασθεί και σε άλλους πίνακες.